

20100280501

ДИРЕКЦИЈАТА ЗА РАДИЈАЦИОНА СИГУРНОСТ

Врз основа на член 26-д, став 1, точка 9 од Законот за заштита од јонизирачко зрачење и радијациона сигурност („Службен весник на Република Македонија“ бр. 48/02 и 135/07), директорот на Дирекцијата за радијациона сигурност донесе

ПРАВИЛНИК ЗА ЗДРАВСТВЕНИ УСЛОВИ ЗА РАБОТА СО ИЗВОРИ НА ЈОНИЗИРАЧКО ЗРАЧЕЊЕ, КАКО И ЗА МЕРКИТЕ, СОДРЖИНАТА И НАЧИНОТ НА ВРШЕЊЕ НА ЗДРАВСТВЕНИ ПРЕГЛЕДИ НА ЛИЦА КОИ РАБОТАТ СО ИЗВОРИ НА ЈОНИЗИРАЧКО ЗРАЧЕЊЕ

I. Општи одредби

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат здравствените услови за работа со извори на јонизирачко зрачење, како и мерките, содржината и начинот на вршење на здравствени прегледи на лица кои работат со извори на јонизирачко зрачење и на работно изложени лица.

Член 2

Целта на здравствените прегледи на лицата кои работат со извори на јонизирачко зрачење и на работно изложените лица (во натамошниот текст: работно изложено лице) е:

- да се утврди дека работно изложено лице е здраво и способно за работа со извори на јонизирачко зрачење и дека здравствената состојба на истото и неговата работна способност не е пречка за вршење на таа работа;
- да се следи здравствената состојба на работно изложеното лице за време на вршење на работата особено во однос на согледување на некои промени во здравствената состојба кои може да претставуваат пречка за продолжување на вршење на таа работа и
- да се утврди влијанието на изложеноста на јонизирачкото зрачење врз здравјето на работно изложеното лице кога е надмината или се претпоставува дека е надмината границата на доза согласно прописите за заштита од јонизирачко зрачење и радијациона сигурност.

Член 3

Работно изложено лице може да работи или да започне со обука за работа со извори на јонизирачко зрачење доколку ги задоволува здравствените услови утврдени со одредбите на овој правилник.

II. Здравствени услови за работа со извори на јонизирачко зрачење

Член 4

При проценка дали работно изложеното лице ги исполнува здравствените услови за работа со изворите на јонизирачко зрачење треба да се земат предвид следниве здравствени состојби:

1. заболување на крвотворните органи: (рефрактерна анемија, неутропенија, тромбоцитопенија (сама или комбинирана));

2. малигни заболувања (во текот на заболувањето и по спроведената терапија);
3. еволутивни заболувања на очните леќи, без оглед на причината;
4. еволутивна туберкулоза и активна туберкулоза;
5. болести на ендокрините жлезди кои бараат лечење, ако со примена на современи лечења во ендокринологијата не се постигнува задоволителна регулација на одредена патофизиолошка состојба;
6. изразени перманентни оштетувања на кожата предизвикани од дејството на јонизирачки зрачења (состојба по некротички степен на акутен радиодерматитис или хиперпластички стадиум на хроничен радиодерматитис);
7. потешки заболувања на кожата (склеродермија, дерматомиозитис, пемфигус и сл);
8. кожни болести со хроничен тек и за кои не се очекува целосно излечување со познатите методи на лечење, вклучително и оштетувањето на кожата предизвикано од јонизирачко зрачење;
9. болести на зависност (алкохолизам, таблетоманија, наркоманија);
10. потешки душевни и нервни болести: под просечната когнитивна способност, психоза и гранични случаи, посттраумски стресни пореметувања, тешки облици на неуроза, пореметувања на личноста со изразено асоцијално или антисоцијално пореметување, акутни или тешки болести, повреди или аномалии на средниот или периферниот нервен систем, епилепсија и други нарушувања на свеста;
11. болести кои доведуваат до белодробна фиброза, вклучувајќи ги и пнеумокониози;
12. потешки хронични белодробни болести (според соодветна призната методологија);
13. потешки заболувања на бубрезите (според соодветна призната методологија); и
14. други болести за кои спрема современите медицински сознанија се знае дека претставуваат пречка за работа со извори на јонизирачко зрачење.

III. Мерки, содржина и начин на вршење на здравствени прегледи на работно изложено лице

Член 5

Правното лице обезбедува здравствени прегледи за сите работно изложени лица.

За спроведување на здравствените прегледи од став 1 на овој член, правното лице го информира докторот по медицина на трудот со доставување на податоци во писмена форма за:

1. работните должности на работно изложеното лице и условите на работното место;
2. факторите кои придонесуваат за изложеност на јонизирачко зрачење; и
3. ризични фактори кои произлегуваат од работата на лицето или кои можат да произлезат за други лица за време на вршењето на работата.

Член 6

Здравствените прегледи на работно изложените лица се:

- здравствен преглед пред отпочнување со работа односно претходен преглед,
- редовен здравствен преглед односно периодичен преглед и
- вонреден контролен здравствен преглед односно насочен преглед.

Работно изложеното лице се упатува на здравствен преглед пред отпочнување со работа и на редовен здравствен преглед од страна на правното лице со пополнет упат даден во Прилог бр.1 кој е составен дел на овој правилник.

Упатот од став 2 на овој член се пополнува од страна на правното лице во два примероци од кои едниот примерок се доставува до овластената здравствена установа.

Член 7

Здравствен преглед пред отпочнување со работа се извршува пред почетокот на обуката за работа или пред почетокот на работа со извори на јонизирачко зрачење.

Здравствен преглед пред отпочнување со работа од став 1 на овој член ги вклучува испитувањата дадени во член 10 од овој правилник.

Член 8

Редовен здравствен преглед се врши еднаш годишно.

Со редовниот здравствен преглед се врши континуирано следење на здравствената состојба на работно изложените лица со цел да се утврди дали постојат контраиндикации за работа со извори на јонизирачко зрачење.

Во случај на дијагностицирање на заболување кое е контраиндикација за вршење на работа со извори на јонизирачко зрачење, за работно изложеното лице се врши повторна оценка на неговата способност за работа со извори на јонизирачко зрачење.

Член 9

Вонреден контролен здравствен преглед се врши:

- кај работно изложени лица кои примиле доза поголема од границата на доза утврдена согласно со прописите за заштита од јонизирачко зрачење и радијациона сигурност;
- врз основа на предлог на специјалист по медицина на труд или избран лекар од примарната здравствена заштита и
- на барање од страна на Дирекцијата за радијациона сигурност.

Член 10

Здравствениот преглед пред отпочнување со работа опфаќа:

- 1) анамнестички податоци: (работна анамнеза, целна анамнеза – за жени гинеколошки податоци, главни тешкотии, сегашна болест, фамилијарна анамнеза, лична анамнеза, социоепидемиолошки податоци);
- 2) статус по системи и антропометрија (телесна маса, телесна височина и БМИ);
- 3) основни лабораториски анализи SE, KS, (Er, Hgb, Htc, Le), одредување на бројот на ретикулоцити, тромбоцити, леукоцитарна формула, гликемија, холестерол, триглицериди, урина (шеќер, протеини, билирубин, уробилиноген, седимент);
- 4) офталмолошки преглед: испитување на функцијата на видот: острина на видот за близина и далечина, преглед на оптичките медиуми со проширени зеници;
- 5) аудиометрија;
- 6) спирометрија;
- 7) ЕКГ (12 одводи);
- 8) радиофотографија на граден кош, по одлука на лекар;
- 9) анализа на хромозомските аберации, по одлука на лекар и
- 10) гинеколошки преглед на репродуктивната функција, по одлука на лекар.

Член 11

Редовниот здравствен преглед опфаќа:

- 1) анамнестички податоци: (работна анамнеза, целна анамнеза – за жени гинеколошки податоци, главни тешкотии, сегашна болест, фамилијарна анамнеза, лична анамнеза, социоепидемиолошки податоци);
- 2) статус по системи и антропометрија (телесна маса, телесна височина и БМИ);
- 3) основни лабораториски анализи SE, KS, (Er, Hgb, Htc, Le), одредување на бројот на ретикулоцити, тромбоцити, леукоцитарна формула, гликемија, холестерол, триглицериди, урина (шеќер, протеини, билирубин, уробилиноген, седимент);

- 4) офталмолошки преглед: испитување на функцијата на видот: острина на видот за близина и далечина, преглед на оптичките медиуми со проширени зеници;
- 5) аудиометрија;
- 6) спирометрија;
- 7) ЕКГ (12 одводи);
- 8) радиофотографија на граден кош, по одлука на лекарот;
- 9) анализа на хромозомските аберации, по одлука на лекар;
- 10) психолошка обработка (психофизиолошки способности и карактеристики на личноста) и
- 11) гинеколошки преглед на репродуктивната функција, по одлука на лекар.

Член 12

Вонредниот контролен здравствен преглед опфаќа:

- 1) анамнестички податоци: (работна анамнеза, целна анамнеза – за жени гинеколошки податоци, главни тешкотии, сегашна болест, фамилијарна анамнеза, лична анамнеза, социоепидемиолошки податоци);
- 2) статус по системи и антропометрија (телесна маса, телесна височина и БМИ);
- 3) основни лабораториски анализи SE, KS, (Eg, Hgb, Htc, Le), одредување на бројот на ретикулоцити, тромбоцити, леукоцитарна формула, гликемија, холестерол, триглицериди, урина (шеќер, протеини, билирубин, уробилиноген, седимент);
- 4) офталмолошки преглед: испитување на функцијата на видот: острина на видот за близина и далечина, преглед на оптичките медиуми со проширени зеници;
- 5) аудиометрија;
- 6) спирометрија;
- 7) ЕКГ (12 одводи);
- 8) радиофотографија на граден кош, по одлука на лекарот;
- 9) анализа на хромозомските аберации, по одлука на лекар;
- 10) психолошка обработка (психофизиолошки способности и карактеристики на личноста) и
- 11) други прегледи и тестови во зависност од причината за упатување.

Член 13

Во одредувањето на здравствената способност за носење на опрема за заштита на респираторниот систем, здравствените прегледи треба да вклучат испитувања на функцијата на белите дробови.

Во случај на работно изложени лица со болести на кожата, одлуката за здравствената состојба треба да зависи од природата, степенот и еволуцијата на болеста, како и природата на работата.

Работно изложените лица со болести од став 1 и 2 на овој член не треба да бидат исклучени од работата со отворени радиоактивни извори доколку се превземени соодветни превентивни мерки.

Во случај на работно изложени лица со психолошки нарушувања, одлуката за здравствената способност треба да ги земе во предвид безбедносните импликации на симптоматските епизоди на болеста, при што основната цел е да се утврди дали тие работници можат да претставуваат опасност по самите себе или за нивните соработници.

Член 14

Докторот специјалист по медицина на трудот може да предложи здравствените прегледи да продолжат и по престанок на работа со извори на јонизирачко зрачење се додека смета дека е тоа потребно за заштита на здравјето на лицето.

Член 15

Здравствените прегледи на работно изложените лица се вршат врз основа на стручните принципи на медицина на трудот и медицина базирана на докази.

Здравствените прегледи од став 1 на овој член ги вршат доктори специјалисти по медицина на трудот во здравствени установи во кои се врши дејноста медицина на трудот согласно со прописите од областа на здравството, овластени од страна на Дирекцијата за радијациона сигурност.

Член 16

По завршување на здравствените прегледи, оценката за здравствена способност се донесува за десет дена од почетокот на здравствениот преглед, а најдоцна за 30 дена ако е потребно дополнително медицинско испитување.

Оценката за здравствената способност од став 1 на овој член може да биде:

- способен за работа со извори на јонизирачко зрачење,
- способен, со посебни услови и препораки и
- неспособен за работа со извори на јонизирачко зрачење.

Член 17

Оценката на здравствената способност се запишува во индивидуален медицински извештај даден во Прилог бр.2 кој е составен дел на овој правилник.

За оценката за здравствената способност, „способен, со посебни услови и препораки“ и „неспособен за работа со извори на јонизирачко зрачење“ се наведуваат одредбите од овој правилник врз основа на кои е донесена оценката и за истото се известува Дирекцијата за радијациона сигурност со доставување на индивидуалниот медицински извештај од став 1 на овој член.

Член 18

За оценката на здравствената способност се известува:

1. работно изложеното лице;
2. правното лице каде е вработено работно изложеното лице.

Член 19

Овластените здравствени установи од член 15, став 2 од овој правилник водат медицинска документација за секое работно изложено лице која се дополнува се додека тоа лице подлежи на здравствени прегледи согласно со прописите за заштита од јонизирачко зрачење и радијациона сигурност.

Медицинската документација од став 1 на овој член особено содржи:

- податоци за претходните работни должности на работно изложеното лице и врската со работата која е неопходна за следењето на состојбата и може да биде значајна за работата со извор на јонизирачко зрачење;
- податоци за природата на работните должности на работно изложеното лице;
- резултатите од сите здравствени прегледи;
- податоци за секои дополнителни медицински испитувања од интерес и
- податоци за било каква радиотерапија или радионуклидна терапија на која било подложено работно изложеното лице.

IV. Преодна и завршна одредба

Член 20

Со денот на влегувањето на сила на овој правилник престануваат да се применуваат одредбите за здравствените услови и здравствените прегледи на лицата што можат да работат со извори на јонизирачки зрачења од Правилникот стручната подготовка, здравствените услови и здравствените прегледи на лицата што можат да работат со извори на јонизирачки зрачења („Службен лист на СФРЈ“ бр. 40/84).

Член 21

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 01-190/3
17 февруари 2010 година
Скопје

Директор,
д-р **Румен Стаменов**, с.р.

Прилог бр. 1

_____
(правно лице)
_____
(адреса)
_____
/_____
Број на упат (датум)

_____
(регистарски број)
_____
(шифра на дејноста)

УПАТ ЗА ЗДРАВСТВЕН ПРЕГЛЕД

Се упатува на _____
лицето _____
(име, татково име и презиме)
роден(а) _____ година, во _____
(место и општина)
по професија _____, кој(а) треба да работи или работи
на работно место _____
заради оценка на здравствената способност за работа со извори на јонизирачко
зрачење.

Краток опис на работните должности и услови на работното место: _____
_____
_____

Фактори кои придонесуваат за изложеност на јонизирачко зрачење: _____
_____
_____

Ризични фактори кои произлегуваат од работното место: _____
_____
_____

(М.П.)

Правно лице,
_____

Прилог бр. 2

_____	_____
(овластена здравствена установа)	(датум на прегледот)
_____	_____
(адреса)	(број на амбулантниот протокол)
	_____
	(број на здравствениот картон)

ИНДИВИДУАЛЕН МЕДИЦИНСКИ ИЗВЕШТАЈ за извршен здравствен преглед

Врз основа на упатот за _____
број _____ од _____ година, извршен е преглед на лицето _____
_____

(име, татково име и презиме)
роден(а) _____ година, по професија _____
кој(а) треба да работи или работи на работно место _____
_____.

Врз основа на извршените прегледи во согласност со *Правилник за здравствените услови за работа со извори на јонизирачко зрачење, како и мерките, содржината и начинот на вршење на здравствени прегледи на лица кои работат со извори на јонизирачко зрачење* („Службен весник на Република Македонија“, број _____) се дава

ОЦЕНКА ЗА ЗДРАВСТВЕНА СОСТОЈБА

1.* Патолошки состојби (дијагнози): _____
_____
_____
_____
_____

2.*Препораки за лицето: _____
_____
_____
_____

3. Посебни услови и препораки за правното лице и податоци за постоење на професионални болести и болести во врска со работата: _____

_____

_____

_____

_____

4. Оцена на здравствената способност:

Горенаведеното лице:

- Е СПОСОБЕН

- Е СПОСОБЕН, СО ПОСЕБНИ УСЛОВИ И ПРЕПОРАКИ

- НЕ Е СПОСОБЕН

за работа со извори на јонизиращко зрачење.

_____

(место)

_____

(датум)

_____

(потпис и факсимил на доктор специјалист
по медицина на трудот)

(М.П.)

*Точките 1 и 2 не се пополнуваат во примерокот кој се доставува до правното лице и до Дирекцијата за радијациона сигурност.